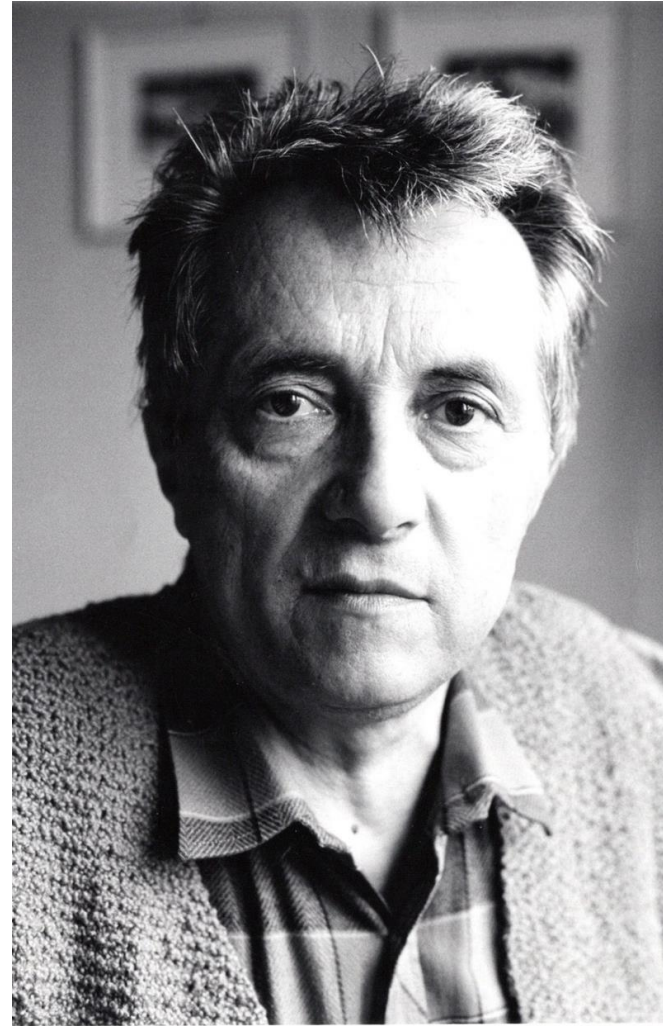

Vladimír Ferko

slovenský spisovateľ

* 10.8.1925 Veľké Rovné

† 24.10.2002 Bratislava

výstava pri príležitosti 20. výročia úmrtia

Vladimír Ferko sa narodil v drotárskej rodine vo Veľkom Rovnom. Jeho manželkou bola redaktorka vydavateľstva Mladé letá a prekladateľka z francúzštiny, nemčiny, ruštiny a češtiny Hana Ferková. Absolvoval žurnalistiku na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Pôsobil v Bratislave ako redaktor Smeny, vedúci publicistického oddelenia redakcie Predvoja, zástupca šéfredaktora Nového slova, reportér Smeny na nedeľu a od roku 1986 v slobodnom povolání. Zomrel 24.10.2002 v Bratislave. Pochovaný je v Košútoch. Debutoval cestopisnými reportážami z Číny Tajfún je dobrý vietor (1959), publicistikou Cesta k jednote mládeže (1961) a knihou pre deti Veno z praveku (1962). Román s drotárskou témou Ako divé husi (spolu so synom Andrejom, 1994) sa stal námetom na televízny seriál i hraný film. Ako esejista sa naposledy prezentoval knihou Zákon smotany (2000), obsahujúcou kritické pohľady na našu nedávnu minulosť i na spolužitie etník v stredoeurópskom priestore.

Vladimír Ferko je spolu s Vojtechom Zamarovským považovaný za priekopníka literatúry faktu na Slovensku. O vklade, ktorý do rozvoja tohto žánru priniesol, svedčí aj to, že sa stal na Slovensku prvým nositeľom ceny Egona Erwina Kisch, ktorá mu bola udelená v roku 1993 za celoživotný prínos v oblasti literatúry faktu.

Rodná obec Vladimíra Ferka, Velké Rovné

Vladimír Ferko

knižná tvorba

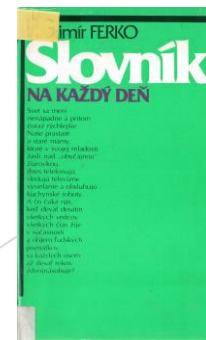
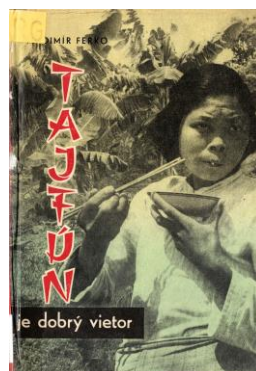
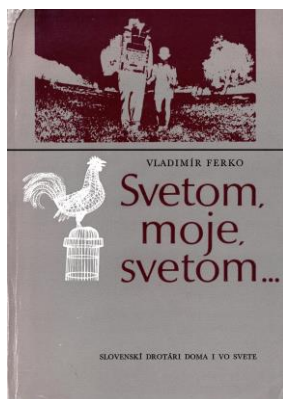
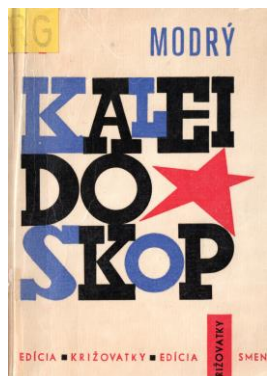
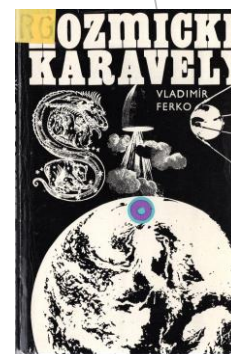
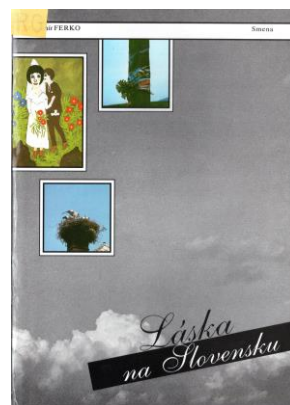
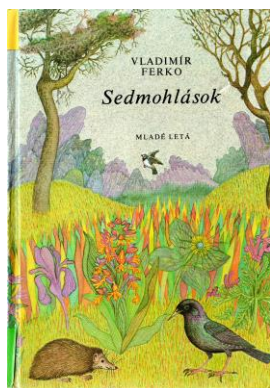
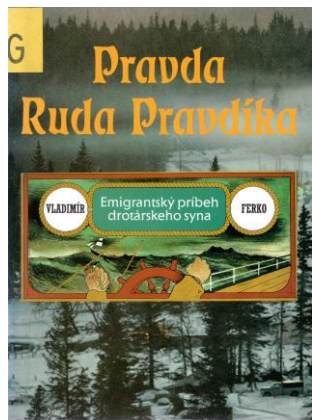
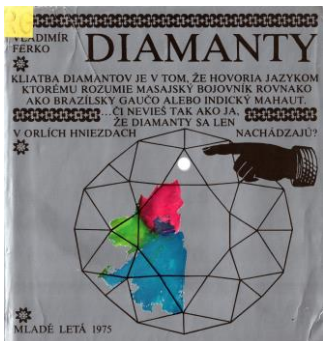
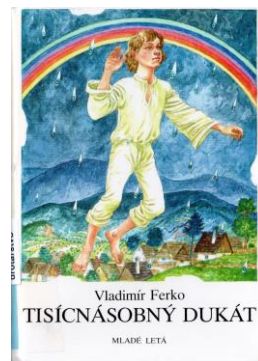
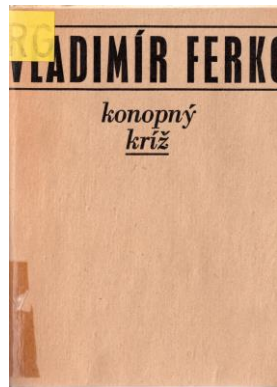
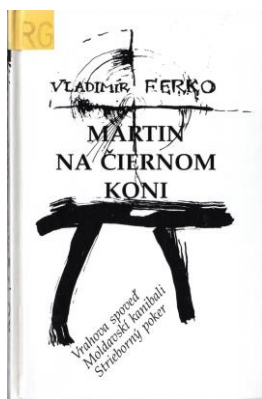
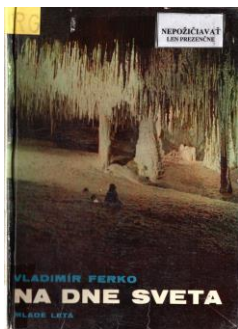
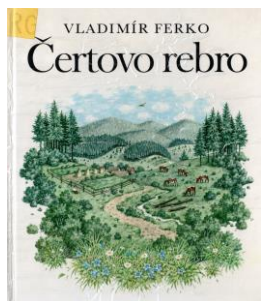
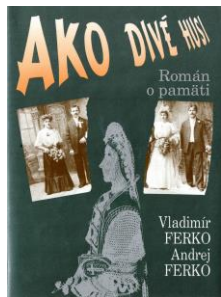
(výber kníh z fondu Krajskej knižnice v Žiline)

Tvorba pre dospelých

- 1959 – *Tajfún je dobrý vietor*, kniha o zážitkoch z ciest po Číne
- 1962 – *Veno z praveku*, o nerastnom bohatstve na Slovensku
- 1964 – *Na dne sveta*, o jaskyniach a ich geologickom pôvode, jaskynných maľbách, faune a flóre
- 1964 – *Modrý kaleidoskop*
- 1968 – *Trinásť zlatých kameňov*, o práci človeka s nerastným bohatstvom
- 1970 – *Konopný kríž*, autentické spracovanie skutočných príbehov ľudí poznačených netoleranciou
- 1971 – *Kozmické karavely*, o úsilí ľudí vkročiť do kozmu
- 1975 – *Diamanty*, zaujímavosti, história a hlavne veľa faktov o tomto neraste
- 1975 – *Zlatá nostalgia*, o archeológii, ťažbe zlata, stavbe priehrady Liptovská Mara
- 1978 – *Žltý diabol, žltý boh*, o zlate od najstarších správ o ňom do súčasnosti
- 1978 – *Kniha o Slovensku*, o našich dejinách, prírodných krásach a bohatstve
- 1978 – *Svetom, moje, svetom...*, o drotároch
- 1985 – *Magické kamene*
- 1985 – *Sedmohlások*, o vzniku vlastností a podôb vtákov
- 1985 – *Slovník na každý deň*
- 1988 – *Láska na Slovensku*
- 1991 – *Zlatá kniha Slovenska*
- 1992 – *Martin na čiernom koni*
- 1993 – *Príbehy dračích cisárov*
- 1994 – *Ako divé husi*, sonda do drotárskej dynastie (spoluautor Andrej Ferko, v roku 1998 sfilmované ako televízny seriál)
- 1995 – *Pravda Ruda Pravdika*, o drotárstve
- 1996 – *Slovensko - moja vlasť*
- 2000 – *Zákon smotany*, eseje

Tvorba pre mládež

- 1964 – *Červený delfín*, dramatický príbeh o chlapcoch putujúcich k rozvodnenej rieke
- 1964 – *Zrnko, otvor sa!*, o kukuričnom zrnku
- 1968 – *Malý zelinkár*
- 1982 – *Čertovo rebro*
- 1985 – *Slncový kolotoč*
- 1989 – *Tisícásobný dukát*

Vladimír Ferko

autorove články

(výber článkov z fondu Krajskej knižnice v Žiline)

Súpis autorových článkov (výber)

FERKO, Vladimír. Drotárska dumka. *Krásy Slovenska*, roč. 68, č. 5 (1991), s. 12-13.

FERKO, Vladimír. Krása v názvoch. *Krásy Slovenska*, roč. 68, č. 5 (1991), s. 10-11.

FERKO, Vladimír. Moje slovo o Slovensku. *Republika*, roč. 2, č. 40 (18.02.1994), s. 1.

FERKO, Vladimír. Zákon samoty : spoločenská smotánka začína plesnivieť zvrchu. *Literárny týždenník : časopis Spolku slovenských spisovateľov*, roč. 12, č. 36 (30.09.1999), s. 4-5.

FERKO, Vladimír. Zákon samoty II. *Literárny týždenník : časopis Spolku slovenských spisovateľov*, roč. 12, č. 37 (07.10.1999), s. 4-5.

FERKO, Vladimír. Zákon samoty III. *Literárny týždenník : časopis Spolku slovenských spisovateľov*, roč. 12, č. 38 (14.10.1999), s. 4-5.

FERKO, Vladimír. Moje remeslá. *Literárny (dvoj)týždenník : časopis Spolku slovenských spisovateľov*, roč. 18, č. 27-28 (2005), s. 6-7.

O autorovi

Spisovateľ Vladimír Ferko (10. 8. 1925 vo Veľkom Rovnom) nás v zrelom veku prekvapuje novšími a novšími knihami. Aj tie, ktoré vychádzajú ako reedície (Svetom moje svetom, Kniha o Slovensku a hádam v dohľadnom čase i ďalšie, ako boli poviedky Konopný kríž a Láska na Slovensku) dostávajú nové stvárnenie a nielen tlačiarenské. Dôslednosť, ku ktorej dospel v tvrdej novinárskej profesii, mu káže ozvlášťovať a zdokonaľovať prebohaté fakty a javy o našom národe i postati, kde prebýva. Celkovo obohatil poučením i krásou viac ako dvadsať raz naše národné písomníctvo. Hoci žije už dlho v Bratislave, encyklopedické zmapovanie slovenských tém ho ženie do cestovania za novými a novými témami.

Krása v názvoch

VLADIMÍR FERKO

Zaiste každý, komu oči rady spočinú na mape, zažil tú chvíľu, keď mu dáky zemepisný názov znenazdajky ostane visieť vo vedomí. Myslel ho omáľa v mozgových neurónoch, prehadzuje ako loptičku z pravej do ľavej hemisféry a vychutnáva jeho akoby novú podobu. Kar-pa-ty, karpa-ty, ka-rpa-ty... Zo známeho názvu sa počína odvíjať starobylosť, čas zastáva alebo sa vracia a o chvíľu sa nám zdá, že sme tomu nezrozumiteľnému názvu predsa len o kúštik viac porozumeli. Alebo si aspoň uvedomíme, že sa nevdojak dotýkame dávnoveku, že používame prastarý názov, ktorý po prvý raz vyslovili Iudia, o ktorých nevieme nič.

Názvy sú často svedectvom o prírode, ale aj o slávnych remeslách, figliarstve, výmyselnosti nášho ľudu. Sú zdrojom poznania, ale aj rébusmi, ktoré zavše nevieme rozlúštiť. O Gabčíkove vieme, že dostalo svoj názov po hrdinovi česko-slovenského odboja počas druhej svetovej vojny, Jozefovi Gabčíkovi, rodákovi z Poluvsia, priamom účastníkovi atentátu na ríšskeho proktora v Čechách, Heydricha. Názov Nitra, doložiteľne pochádza z čias Veľkej Moravy, už nie je taký jednoznačný, ponúka viaceré výklady.

Mnohé názvy miest a dedín vznikli z osobných mien... pripomeňme Abrahám, Martin, Mikuláš, Matejovce, Pavel, Peter, Marianka, Ivanka...

Iné dediny a mestá sa nazývajú podľa stromov... Brestovany, Buková, Cerovo, Drieňová, Jablonica, Jaseňica, Javorová, Klenovec, Lipany, Orešany, Vrbové... Aj ich výpočet by nám zabral veľa času.

Veľa je aj zvieracích názvov: Medvedzie, Havranec, Psiare, Kónská, Jeleneč, Turany, Vydrany, Jastrabá, Zuberec, Srnie...

Mnohé názvy sú „kovové“... Železník, Cínovec, Medodoly, Ortuťová, Zlatá Baňa, tu i tam sa nájdu „peňažné“ názvy... Grajciar, Filier, Korunková, Zlatníky... Ale mnohé sú i dňové názvy: Pondelok je dedina pri Rimavskej Sobotě, Stredy by sme našli aspoň štyri, Štvrtok je nielen pri Trenčíne, ale i na Zitnom Ostrove a Sobôt máme na výber... Spišská Sobotka, Rimavská Sobotka, Sobôtka, ba aj Sobotište pri Senici, Nedelište je pri Lučenci.

Vynechali sme utorok a piatok? Správne. Po tie si zaskočíme do Českej republiky. Uterý je pri Plzni a Pátek pri Nymburku a pri Lounech.

Takto by sme mohli pokračovať a objavovať aj ďalšie zaujímavé názvy. Jeden je z môjho rodného kraja, nuž sa pri ňom trochu zastavíme.

Určite sa zhodneme na tom, že naši predkovia dávali svojim dedinám, osadám, lazom, dolinám, vrchom, riekam, ba i rôznym pamätným miestam krásne a vtipné, priliehavé názvy, v ktorých je uchovaná i láska k rodnému kraju. Miestne i chotárne názvy nie sú výnimkou: Koryto, Kýčera, Palesek, Nad kaplnkou, Šidlov, Suchá

dolina, Madzín, Medvedzie, Rimanovice, Horevsie, Zadné vrchy, Hluchý potok, Pod peklom.

Kočí zámok som vídaval od útleho detstva priamo z okna. Spomínam si, že dlhý čas som jeho názov obsahovo nevnímal, do očí i pamäti sa mi vpijal nevysoký vrch dohusta zarastený smrekmi, stojaci na chotárnem rozhraní Veľkého Rovného a Kolárovič, ktoré sa dávnejšie nazývali Zlatá Studienka. Až neskôr som zámok hľadal a vyzvedal som sa, prečo je Kočí, keď tam nikdy, čo pamäť siahala, nijaké „kočky“ neboli. Kočí zámok mal v miestnej meteorológii významný zástoj. Vedelo sa, že ak sa spoza neho prihnala čierňava, čoskoro zahučali hory a po križnej doline sa prehnala búrka. Neraz nasledovala aj prietrž mračen. Preto Iudia najmä v čase žatvy, alebo keď sa kosili sená, s obavami hľadievali na Kočí zámok, či sa nad ním nechystá pohroma.

S pribúdajúcimi rokmi sa zvyšovala aj moja zvedavosť. Raz sme sa vybrali ku Kočímu zámku. Prekvapilo nás, že vysoká hora skrývala jeho skalnatú podobu, belavé dosky-opuky trčali zo zeme. Kameň pekný, radosť naň pozrieť, a kde-tu diera. Hádali sme sa, či je tam dáky Jánošíkov poklad alebo nejaká zver.

Po rokoch som na Kočí zámok chodil znovu, chystali sme sa stavať dom. Cementu po vojne nebolo, na základy sme tam lámali kameň. Raz večer ukonaní, ako len kameň vie ukonať človeka, sme sa vracali dolu dedinou a tam na podstení stará Doktorička:

— Džeže ste boli mládenci? Šak tam dziévek neny!

— Kamen sme lámali, babka. Na Kočíem zámku.

— A viéce prečo sa volá Kočí? Pojce se, já vám to porozprávam.

Až vtedy sme počuli o dávných časoch, keď tu v celých Javorníkoch boli ešte nedotknuté hory, o prospektoroch, čo tu zlato hľadali, o lovcoch, čo kuny, ostrovidy a medvede lovievali. Jeden taký sa zatáral až sem, dopyčul sa, že tu v dierach žijú rysy-ostrovidy. Po tých snoril zemepán najviac, lebo zatúžil po plášti z rysín. Príkaz znel — ani jediná dierka na kožke. Či od noža, či oštepú alebo šípú. Zemepán žiadal prvotriedne, ničím nepoškodené zimné kožušiny. Jeho lovec poznal takú loveckú spravu, že sa nakropil odvarom z mačacej zeliny, a to isté urobil aj lapenej srne či zajacovi. Keď sa tak schystal, dopratal návnadu medzi skaly a sám si ľahol na skalný previs. A len čo rys skočil a zahryzol sa do živej návnady uviazanej na povraze, lovec ho mykol k sebe a holými rukami ho zaškrtil. Tak pribúdala kožušina ku kožušine a pri siedmej zle. Rys pustil srnu, chmatol po ruke, hlboko zahryzol, žily pretrhol. Lovec so zvyškami síl príľahol zvera, a tak ich tam našli: zver už zhasnutý a človek div že nie stečený z krvi, len len, že sa vystrábil.

— No, a potom sa ten jednoruký Macej, tak ho volali, tam hore usalašil. Takú kolibku zrubovú si zvalašil, a tam žil len z toho, čo dávala hora. Ale najviac z madu, kerý brával horským včelám.

Babka skončila rozprávanie. Nevedel som, či jej verit a či nie. Onehdy som sa dozvedel, že hubári videli na Kočom zámku rysa. Aj zver hneď spozná obľúbené miesta.

Vladimír Ferko

články o autorovi

(výber článkov z fondu Krajskej knižnice v Žiline)

10. augusta tohto roku sa spisovateľ a publicista Vladimír Ferko dožil významného životného jubilea – sedemdesiatky. Pri tejto príležitosti mu 17. augusta v Klube slovenských spisovateľov zablahoževal Milan Ferko nielen ako brat, ale aj ako predseda SSS. Na snímke Petra Procházku zľava Milan Ferko, Michal Chuda (tajomník SSS) a oslávenec Vladimír Ferko.

Súpis článkov o autorovi (výber)

GAŠPAROVIČOVÁ, Alena. Tvorba pamäti. *M Report*, (1994) s. 16-17.

BANČEJ, Maroš. Národ bez pamäti nie je národom : rozhovor pre Zmenu so spisovateľom Vladimírom Ferkom. *Zmena*, roč. 6, č. 237 (1994), s. 15-16.

Vladimír Ferko. *Literárny týždenník*, roč. 8 (01.09.1995), s. 2.

FERKO, Miloš. Každému, čo mu patrí. *Literárny týždenník : časopis Spolku slovenských spisovateľov*, roč. 12, č. 10 (1999), s. 6.

FERKO, Vladimír. Správajme sa ekologicky, aj keď nás nikto nevidí! : slovo na úvod. *Enviromagazín*, roč. 5 (2000).

KUGLEROVÁ, Zuzana. Zomrel rodák z Veľkého Rovného, spisovateľ Vladimír Ferko. *Žilinské noviny*, roč. 3, č. 46 (11.11.2002), s. 8.

PETROVSKÝ, Karol. Priekopník slovenskej literatúry faktu : pred piatimi rokmi zomrel Vladimír Ferko. *Národná osveta : mesačník pre rozvoj miestnej kultúry a záujmovej tvorivosti*, roč. 17, č. 6-7 (2007), s. 7.

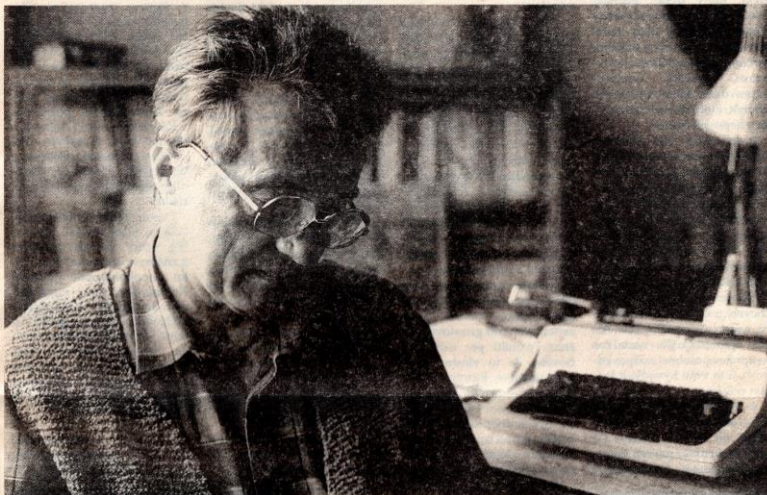
ČOMAJ, Ján. Muž z rodu drotárov a majstrov pera : spisovateľ a novinár Vladimír Ferko by mal práve deväťdesiat rokov. *Slovenské národné noviny : týždenník Matice slovenskej*, roč. 30, č. 36 (12.09.2015), s. 10.

Zmena, 6, 1994, č. 297, s. 15-6. Fot. 1.

NÁROD BEZ PAMĚTI NIE JE NÁRODOM

(Rozhovor pre ZMENU so spisovateľom Vladimírom FERKOM)

● ZMENA: K vašej najnovšej knihe *Ako divé husi možno privadiť dva prvolátky - "Drotárska odysea"* a *"Román o pamäti"*. Dá sa z fenoménu drotárstva odvodiť pamäť národa?

"Pamäť národa azda nie, ale jej kvalita áno. Príklad drotárstva toto tvrdenie dobre ilustruje. Keď sa drotárstvo rozvinulo ako unikátne remeslo, keď preživalo svoju konjunkktúru, keď stvorilo hospodársky zázrak, aj sama "Drotária" (vyššie 150 hornopovazských obcí a osád) ho vnímala najmä cez prizmu blahobytu. Do "Drotárie" začali plynúť peniaze, dovážali sa neslýchané veci - prvé petrolejky, šijacie stroje, prvé hodinky, prvá káva, čaj, kakao, prvé dáždníky. Bol to čas, keď sa na pažiatiach prestalo belet fanové plátno a ženy začali kupovať damašek a hodvábný lister, keď na hroby majetných drotárov - milio-

nerov či víťazov - osadzovali pomníky z najdrahších kameňov - čiernej i červenej švédskej žuly a kararského mramoru. Ale táto "pamäť" bola z hľadiska celého Slovenska čiastková. V jeho pamäti ostala len postava vandrovného biedneho drotára. Musím však povedať, že i tá "deravosť" pamäti mala celý rad príčin a vo svojom konečnom výsledku bola logická.

● ZMENA: Mimo chodom, nestretli ste sa s výhradami istej časti intelektuálov, že téma drotárstva je "dehonestujúca" pre súčasné Slovensko? Ved' termín "dráteník" nie je až taký starý...

Stretol som sa a stretávam sa. Až mám pocit, že obraz drotára ako synonymum biedy je niekomu milý, alebo mu pre rôzne príčiny vyhovuje. Použijem dve porovnania. V deväťdesiatom storočí drotárov v Čechách prijímali s porozume-

ním nielen drobní ľudia, ale aj inteligencia. Idea slovanskej vzájomnosti tu urobila dobrú službu. Ale fakt, že byrokratické nežičlivé predpisy bránili drotárom v Čechách pozdvihnúť sa, tak ako v Rakúsku, Nemecku či Rusku, ich donútil zotrvať v štádiu vandrovného drotárstva, ktoré neraz degenerovalo až k žobrotu. Nečudo, že práve takýto obraz drotára sa fixoval v českom povedomí a od neho k nadávke "dráteník", hoci aj na športových štadiónoch, bol len krok. Česi akoby nechceli prijať iný obraz drotára. Priamo ho odmietajú. Núka sa paralela s Maďarskom. Keď tam vyšla moja kniha *Stetom, moje, stetom*, mala veľmi pozitívny ohlas a etnograf Tamás v MARGYAR HÍRLAPE napísal, že "drotárstvo je aj naša história." Česi odmietli knihu vydať, neskôr sľúbili, ale nepublikovali v PRÍTOMNOSTI môj článok

k drotárskej tristoročnici. Dvojnásobne ma však mrzí, keď si aj niektorí naši ľudia, vedome či nevedome, prisvojujú pejoratívny vzťah k drotárstvu. O takom lapsuse, že tvorcovia Malej slovanskej encyklopédie nezaradili do knihy heslo "Drotárstvo" ani nehovoriaci.

● ZMENA: Hráňovia knihy *Ako divé husi žijú v neveriteľne chudobných, drsných podmienkach, no zároveň sú neveriteľne húževnatí a podnikaví. Ako keby táto vlastnosť postupom času u Slovákov degenerovala.*

- Prvopočiatocným impulzom na vznik drotárstva bola bieda a relatívna profúdnosť a drotári si sami, bez pomoci vrchnosti, vyriešili svoj základný existenčný problém. Vyrastali v tvrdých podmienkach, a keď sa ocitli v žilievších pomeroch v cudzine, prejavil sa u nich v plnej miere

(pokračovanie na str. 16)

NÁROD BEZ PAMĚTI NIE JE NÁRODOM

(dokončenie zo str. 15)

efekt, ktorý dobre poznajú ovocinári. Stromček presadený z horšej do lepšej pôdy rastie ako z vody. Do sveta si odnášali skromnosť a pracovitnosť, húževnatosť, fyzickú odolnosť a, pravdaže, súbor morálnych hodnôt, ktoré do nich odmalička vstúpili matere.

A k druhej časti otázky - súhlasím s vami. Mnohé naše fundamentálne vlastnosti akoby postihla korózia doby. Polovica regrútov nevydrží trojkilometrový beh, dve tretiny z nich vníma vojenčinu, ako keby viseli za rebro na háku, lamentovanie nad prekážkami je azda celonárodným zvykom, ba aj tehotenstvo sa (fyzicky i duchovne) pociťuje viac ako choroba, a nie ako normálny stav. Ale zas - optimistickejšie - nastal čas neúprosnej osobnej zodpovednosti, a tá vráti kyvadlo k lepším polohám.

● ZMENA: Podtitul vašej najnovšej knihy *"Román o pamäti"* mi natiska otázku: Čo znamená pamäť národa pre jeho prítomnosť i budúcnosť?

Najmä, ak mám pocit, že miestami tu funguje skôr "skleróza národa"?

- Áno, "skleróza" vo vzťahu k pamäti národa, k jeho dejinám, k jeho tradíciám tu, žiaľ, existuje. Vo všeobecnosti môžeme hovoriť o nedostatočnom historickom vedomí i ľahostajnosti k cenným nadčasovým hodnotám. V tomto ohľade zaostávame hoci aj za našimi susedmi - Poliakmi i Maďarmi. Veľa sa zanedbalo vo výchove v rodinách i v školách. A dnes? Čím sýti našu mládež knižný trh, film či televízia? Kraľuje literárny brak, sterilné príbehy nadopované násilím, sexom, drogami a ťuchľnosťami.

Výskum prírodných národov i najzaostalejších ľudských spoločenstiev priam impozantne potvrdil gruntovný význam pamäti pre existenciu človeka. Je to vlastne jeden z fenoménov, ktorým sa odlišujeme od ostatných stavovcov. Človek bez pamäti prestáva byť individualitou, osobnosťou, národ bez pamäti nie je národom. Dejiny, hmotná i duchovná tradícia, vedomie spo-

lupatričnosti, to všetko dáva, nazdávam sa, ľuďom istotu v prítomnosti a nádej do budúcnosti. Pamäť národa vytvára pre národné spoločenstvo korene zabezpečujúce jeho pretrvávanie z minulosti do budúcnosti.

● ZMENA: Keďže román *Ako divé husi ste písali so svojim synom Andrejom, posledná otázka smeruje k vám obom. Ako táto, v literatúre unikátne, spolupráca prebiehala? Nevyskytli sa medzigeneračné spory?*

- S potešením musím a chcem povedať, že ideovým otcom tejto knihy je Andrej. On jej navyše dal ten rozmer, na ktorý treba mladší vid. Pri jej písaní som pociťoval dvojnásobnú radosť - autorskú i rodičovskú.

Spory vnínam nielen ako rozdeľujúce, ale aj ako stmelujúce "vlečné laná". Naše spory za tých 7 rokov písania sa mi dnes zdajú produktívne. Aj vďaka nim dnes prví čitatelia čítajú *Ako divé husi* s úžasom.

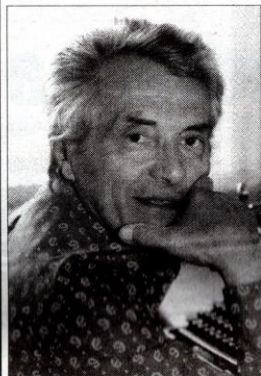
● A na záver. Môžete prezradiť niekoľko "guinnessovských" drotárskych "naj"?

- Drotár Imrich Dotčár z Vysokej nad Kysucou, ktorého v Samare (niekdajšom Kujbyseve) nazývali "Pán svetla", bol svojho času najbohatším človekom v Uhorsku. Iba v Samare mal desať veľkých domov, mal rafinériu na výrobu petroleja, vlastnil ropné polia na Apšeronskom polostrove v Kaspickom mori i riečnu flotilu na Volge. A navyše - bol prvým exportérom ruskej ropy do Ameriky. Príznačné - v kronike obce o ňom nenájdete ani riadok!

Drotár Martin Chalan (neskôr si meno písal s dvoma "l"), ktorý sa stal väzeným a známym občanom New Yorku, mnohonásobne prekonal Krištofa Kolumba v počte plavieb do Ameriky. Kým objaviteľ Nového sveta preplával Atlantik štyri razy, Martin Chalan - 26 krát. Mesto New York si ho patrične uctilo - deň jeho stých narodenín (12. november 1953) vyhlásili za - Martin Chalan Slovak Day.

Zhovárať sa: MAROŠ BANČEJ
Foto: PAVEL KASTL

Zomrel rodák z Veľkého Rovného, spisovateľ Vladimír Ferko

Vladimír Ferko sa narodil 10. augusta 1925 vo Veľkom Rovnom. Nebol jediným spisovateľom, ktorý preslávil túto droťársku obec. Spisovateľské pero rovnako zaimponovalo aj jeho bratovi Milanovi a neskôr synovi Andrejovi. Kým Milan a Andrej sa venovali predovšetkým krásnej literatúre a beletrii, Vladimír Ferko spopularizoval dovtedy u nás málo preferovaný žáner: literatúru faktu. Vo Veľkom Rovnom prežil svoje detstvo, ale maturoval už v Bratislave. V roku 1958 skončil žurnalistiku na FFUK. V rokoch 1950 až 1965 pôsobil ako redaktor a zástupca šéfredaktora denníka Smena. V rokoch 1965 až 1969 sa stal vedúcim publicistického oddelenia týždenníka Predvoj a zástupcom šéfredaktora Nového slova. Stal sa priekopníkom literatúry faktu a prvým predsedom Literárneho fondu. K najznámejším

dielam Vladimíra Ferku patrí kniha „Svetom, moje svetom“, ktorá čerpá z prostredia droťárov, medzi iným aj veľkorovnianskych. Obraz droťárstva, ktoré v tejto knihe spisovateľ zachytil, je podrobným spoločenským obrazom doby, v ktorej droťárstvo vzniklo ako typický slovenský fenomén. Kniha „Svetom, moje svetom“ rozpráva o droťároch, ktorých predchádzajúca literatúra nepoznala: nie sú to iba biedni a chudobní tuláci, ale i zdatní obchodníci a podnikatelia. Aj vďaka tejto knihe sa Veľké Rovné preslávilo ako kolíska slovenského droťárstva. Vladimír Ferko zomrel 24. októbra 2002. Za svoje dielo dostal viacero ocenení ako je cena Zväzu slovenských spisovateľov, cena Fraňa Kráľa, cena Egona Erwina Kischu a cena Pocta Mateja Bela. **Zuzana Kuglerová**
foto: archiv

Drotármi boli iba Slováci

...niekedy v tých časoch, v druhej polovici sedemdesiateho storočia, ktosi kdesi, nevedno kto a nevedno kde, zbral kus drôtu, ktorý vyrábali v neďalekom Sliezsku za Javorníkmi a Beskydami a stiahol ním hrdlo puknutého mliečnika. Všimavý človek pobadal, že drôt sa neroztahuje ako špagát, že vydrží roky. Odtiaľ bol k haftovaniu iba krok. Právom sa môžeme domnievať, že sprvu si mnohí ľudia opravovali sami svoj riad a až potom musela zákonite nastať chvíľa, keď sused takto poslúžil susedovi a ten mu zase urobil niečo iné. Narodil sa droťár, zrodilo sa droťárstvo. Unikátne povolanie ľudu z horného Považia. Niekedy preceňované,

ale v podstate dosiaľ nedocenené z viacerých príčin. Plátenkárov, nožiarov, háorníkov, vtičníkov, debnárov, irchárov, smoliarov mal v tom čase každý národ. A olejkármí neboli iba Slováci. Mali ich aj Nemci a Švajčiari, Rakušania i Rusi. Ale droťármi boli v celej Európe iba Slováci. S obdivuhodnou odvahou prechodili celý známy svet. Boli prvými Slovákmi, čo si výrazne uvedomovali pocit svetovosti, často jedinými reprezentantmi malého národa.

(ukážka z knihy Svetom, moje svetom od Vladimíra Ferku)

Spisovateľ a novinár Vladimír FERKO by mal práve deväťdesiat rokov Muž z rodu droťárov a majstrov pera

Ján ČOMAJ - Snímka: Emil SEMANCO

Mal som to šťastie dospieť ako novinár vedľa neho a mal som tú česť byť jeho priateľom. Generačne – a predovšetkým dobovo – som bol bližšie k nemu ako k jeho synom, priateľstvo so synmi to však neovplyvnilo. S otcom som prežil šesťdesiate roky a nezabudnuteľný zápas o kus demokracie, so synom Jergušom úsilie o slovenskú štátnosť, syn Andrej mi bol oporou pri úsilí doplniť Ferkovcov o slovenskom fenoméne – droťárstve.

S Vojtechom Zamarovským sa Vladimír Ferko zapísal do dejín slovenskej literatúry ako zakladajúca osobnosť literatúry faktu. Odmíada novinár, brat spisovateľa a dramatika Milana, otec vynikajúceho novinára, predčasne umrútnutého Jergúša a spisovateľa, scenáristu a vedca Andreja. Syn a vnuk droťárov z rodu Ferkovcov i Kadákovcov. Prieborný novinár, autor takmer štyroch desiatok kníh, medzi nimi aj veľmi populárneho diela Láska na Slovensku, droťárskej biblie Svetom, moje svetom i neprekonateľnej knihy esejí Zákon smotany.

Nijaký slovenský spisovateľ nedostal za svoju tvorbu toľko literárnych ocenení ako Vladimír Ferko. Takmer nebolo knihy, ktorú by neocenil Literárny fond, spisovateľská obec alebo aspoň vydavateľstvo. Spomeňme niekoľko

Konopný kríž, Martin na čiernom koni – rukopis dostal cenu vydavateľstva v roku 1974, ale strana jeho vydanie zastavila a kniha vyšla takmer o dvadsať rokov, skvelé dejiny drahotkamov Magické kamene, pôvabné poviedky pre deti Čertovo rebro, Sedmohlások, Sincový kolotoč... Románovou synlázou droťárskych tradícií sa stala kniha Ako divé husi, ktorú napísal so synom Andrejom a ktorá je známa aj vo filmovej podobe.

Spisovateľ a publicista Vladimír FERKO vo svojej pracovni.

najúspešnejších titulov: cestopisné črty z Číny Tajfún je dobrý vietor, putavé rozprávania o archeologických objavoch Veno z praveku, reportáže o krutých osudoch našej minulosti. Jeho reportážne

Bol by to dlhý výpočet, nemožno však nespomenúť dva ďalšie vrcholy jeho tvorby – reprezentatívnu knihu Slovensko – moja vlasť a knihu tvrdej kritiky ponorných praktik v esejach

Zákon smotany, ovcenej mimoriadnu cenu Spolku slovenských spisovateľov, cenou Literárneho fondu i prestížnou Cenou E. E. Kischu. Šesť jeho kníh vyšlo v prekladoch, šesť väčších reportáží v reprezentatívnych zborníkoch slovenskej literatúry, napísal niekoľko úvodov či doslovov ku knihám literatúry faktu...

NÁZOR PRIATEĽA

Súputník Slavo Kalný v dvojzväzkovej knihe Páni novinári, v ktorej predstavuje dvadsať najvýznamnejších slovenských žurnalistov 20. storočia, píše krátko po priateľovej smrti a po tom, čo si posedel v malej Vladovej pracovni a prezal jeho farebné obrázky, vlastnoručne upletené z drôtu:

„V jeho knihách sa darí láska, kam i neľáskam, hradom i legendám, kameňom i živej prírode, zbojníctvu dávneho i súčasného... ale aj remeslám, medzi ktorých krajuje droťárstvo. Dozvedám sa, že materiál na svoju knihu Láska na Slovensku zhromažďoval desať rokov. Zozbieral more ľúbostných listov, príbehov, citácií, archívnych dokumentov, ale aj zápisnic s výpovedami obžalovaných

pasákov, prostitútok, sobášnych podvodníkov, kupiarov...“

A Vladimír Ferko o sebe samom raz napísal: „Autor literatúry faktu sa neraz cíti ako digger, musí prerývať tromady zeminu, lebo nugety pribúdajú pomaly. Vari najvýraznejšie som túto prvolezekú slasť precíťoval pri získavaní informácií pre knihu Láska na Slovensku. Netulil som, aká pyramida roboty ma čaká... Zahraniečné cesty vybrusovali moje poznanie o Slovensku, zvrúchovali môj vzťah k našej utešenej krajine... Svojou krvnou skupinou patrí k mužom, vyznávajúcim kult činu. Zvedavosť sa napokon náramne štedro odpláca – svojich stúpenčov odmeňuje kráľovskými. Nepoznáajú nudu a ich dni sú rovnako krátke aj v starobe ako za chlapčenských čias.“

V roku 1998 nakrútila Slovenská televízia o tomto výnimočnom svedkovi svojej doby film Lekár starých dubov. To sa ešte aj takéto filmy nakrútili.

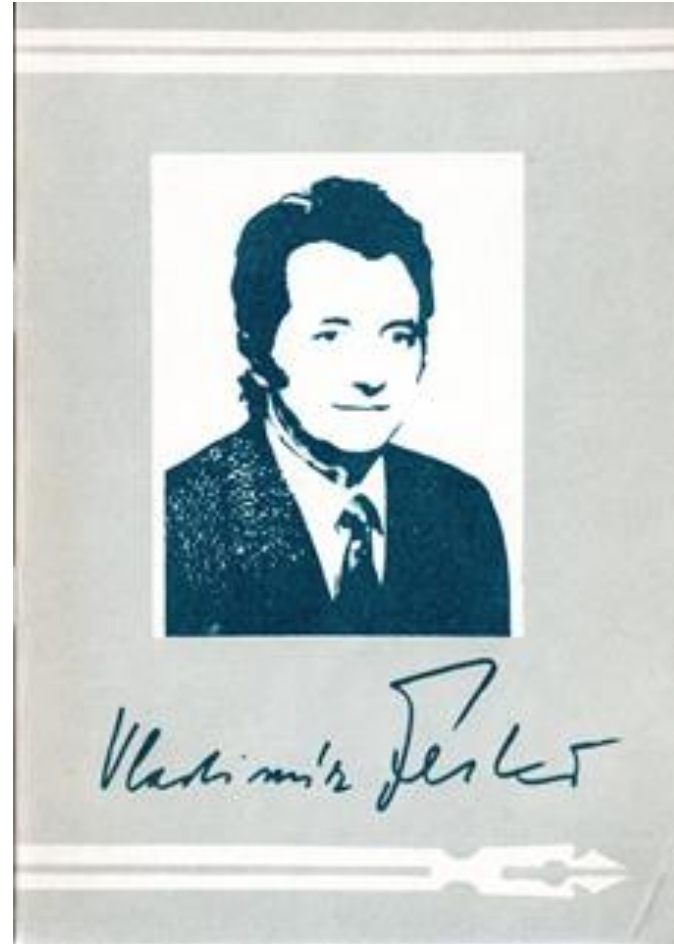
Aspoň týchto pár viet sa mi žiadalo povedať vo chvíli, keď si pripomíname deväťdesiate výročie narodenia skvelého novinára a spisovateľa literatúry faktu Vladimíra Ferka.

Vladimír Ferko

knihy o autorovi

(výber kníh z fondu Krajskej knižnice v Žiline)

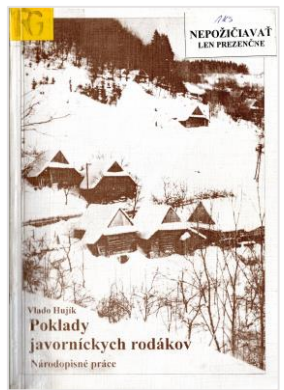
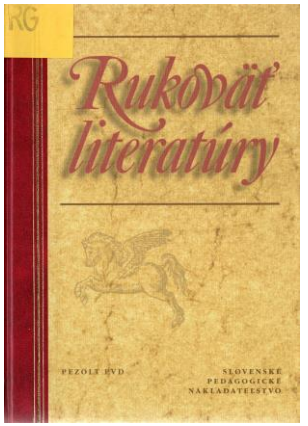

krajská knižnica v Žiline

KALENDÁRIUM

výročia osobností okresu Žilina a Bytča

2022

Po stopách bratov Milana a Vladimíra Ferkovcov

Milan FERKO
 básnik, prozaik, dramatik, autor literárnych preloh a prekladov
 *14.12.1925
 Veľké Rovce
 †26.11.2010
 Bratislava

Vladimír FERKO
 prozaik, publicista, autor literárnych preloh
 *10.8.1925
 Veľké Rovce
 †26.10.2002
 Bratislava

Ilustr. Pavolín Žitňáková kraja Frýdecko-Moštovsko-Moravskoslezského kraja

LITERÁRNY LEXIKÓN ISKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

Literárno-historické chodníčky Beskydami
Literackie i historyczne ścieżki przez Beskidy

Pozývame vás...
 Zapraszamy was...

Vladimír Ferko
 prozaik, publicista, autor literárnych preloh

Vladimír Ferko
 prozaik, publicista, autor literárnych preloh

*10. 8. 1925 Veľké Rovce
 †24. 10. 2002 Bratislava

Vladimír Ferko sa narodil vo Veľkých Rovciach, okres Veľké Rovce, Uhorskej Vojvodiny v Rakúsko-Uhorsku, dnes v Bratislave. Pochádzal z rodiny učiteľa a redaktora denníka Slovensko, vlnil publicistiku a odbornú redakciu Práca, Práca, Práca.

Vladimír Ferko pracoval ako redaktor v Bratislave. Pracoval ako redaktor v denníku Slovensko, ktorého vydával v Bratislave. Bol tiež redaktorom časopisu Práca, Práca, Práca.

Obec Veľké Rovce sa nachádza v okrese Bytča, zjednáno s Veľkým Rovcom, vlnil i gniazda v pozostaní Bytča, kraja Žilinského.

Slovník slovenských spisovateľov pre deti a mládež

LITERÁRNE INFORMAČNÉ CENTRUM BRATISLAVA

Milan Ferko: Hľadanie RAJA

OKRESNÁ KNIŽNICA V ŽILINE

Vladimír Ferko i SVETOM, MŤE, SVETOM ... Metodický materiál

marec 1994

OKRESNÁ KNIŽNICA ŽILINA

SLOVNÍK SPISOVATEĽOV OKRESU ŽILINA
 Bibliografická časť

Hodnoty súčasnej slovenskej literatúry pre deti a mládež

Literárne informačné centrum
 Ústav filologických štúdií Pedagogickej fakulty UK
 2012

ŠKOLSKÝ LEXIKÓN SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV

Imrich Belluš

abecedný rážom literatúry v troch CD

OKRESNÉ KNIŽNICE, knižničné oddelenie, ŽILINA.

Vladimír FERKO, Slovenská bibliografika.

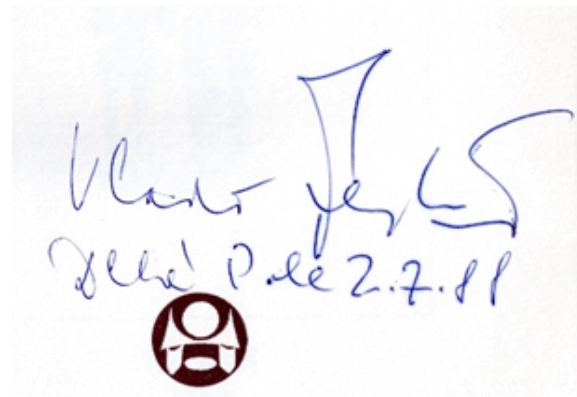
Marzo 1979.

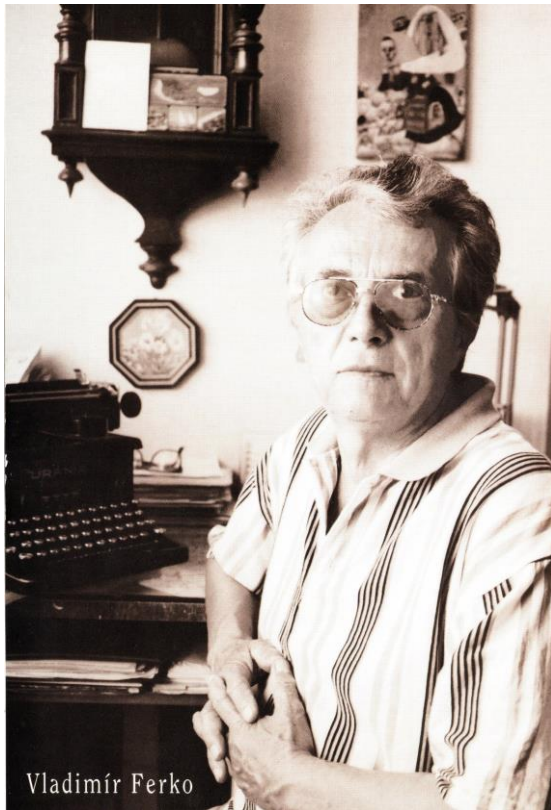
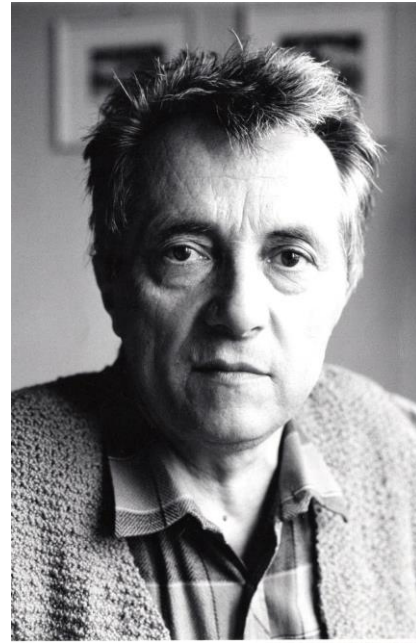
Vladimír FERKO
 /pochádzajúci z Veľkých Rovcov, Andrej Kuchár, Matej Halabica /
 mar. 10. 8. 1925

Vladimír Ferko

fotografie, signované publikácie

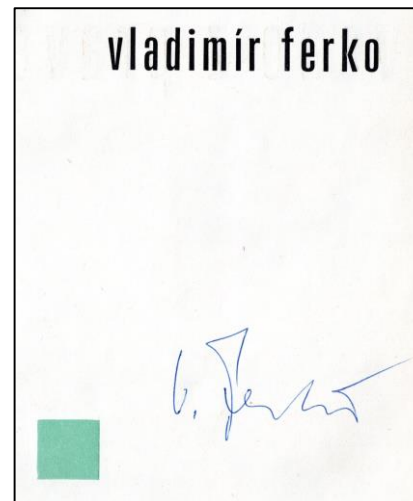
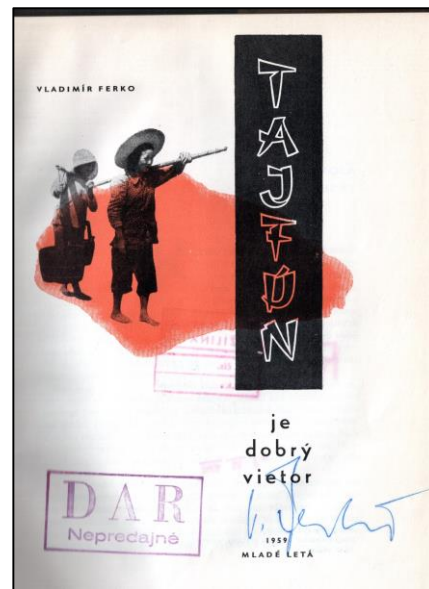
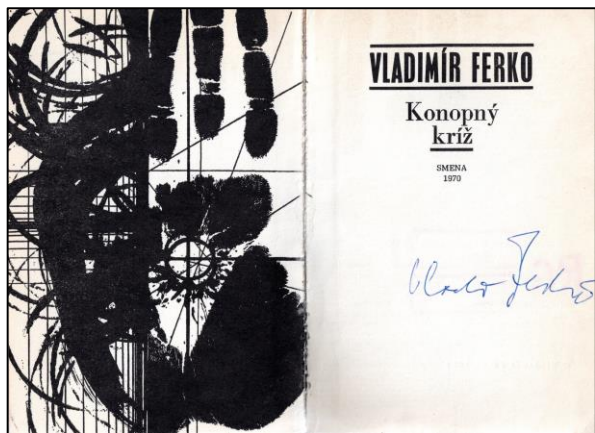
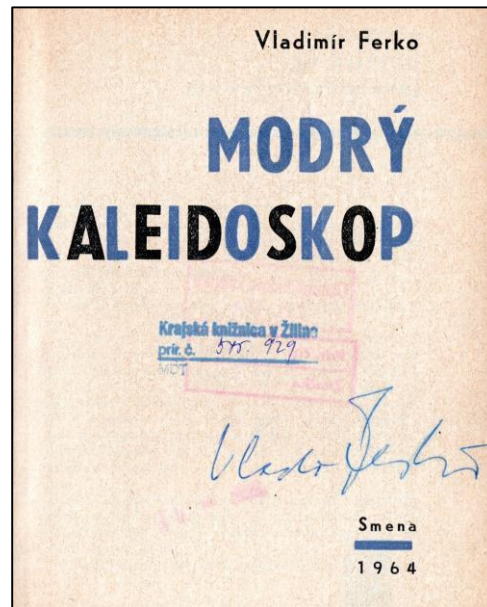
(archív regionálneho oddelenia Krajskej knižnice v Žiline, výber)

Vladimír Ferko

Vladimír Ferko

skotský spisovatel

* 20. 8. 1923 Václavovice

† 24. 7. 2002 Bratislava

vydána při příležitosti 20. výročí úmrtí

Vladimír Ferko se narodil v šlechtické rodině ve Václavovicích, jeho matkou byla česká učitelka. Vystudoval obecnou školu a gymnázium v Bratislavě, absolvoval Juristickou fakultu Slovenské univerzity v Bratislavě. Pracoval jako učitel, knihovník, nakladatel, publicista a překladatel. První knihu, básnickou sbírku *První básně*, vydal v roce 1948. V letech 1948–1950 působil jako redaktor v Bratislavě. V roce 1950 se stal spolupracovníkem redakce časopisu *Právo*. V roce 1951 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1952 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1953 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1954 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1955 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1956 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1957 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1958 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1959 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1960 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1961 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1962 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1963 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1964 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1965 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1966 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1967 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1968 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1969 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1970 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1971 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1972 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1973 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1974 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1975 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1976 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1977 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1978 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1979 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1980 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1981 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1982 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1983 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1984 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1985 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1986 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1987 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1988 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1989 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1990 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1991 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1992 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1993 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1994 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1995 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1996 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1997 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1998 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 1999 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 2000 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 2001 se stal členem redakce časopisu *Právo*. V roce 2002 se stal členem redakce časopisu *Právo*.

"Člověk bez paměti přestává být individualitou, ztrácí svou osobnost, stává se pouhou kopií."

První básně
1948
1949
1950
1951
1952
1953
1954
1955
1956
1957
1958
1959
1960
1961
1962
1963
1964
1965
1966
1967
1968
1969
1970
1971
1972
1973
1974
1975
1976
1977
1978
1979
1980
1981
1982
1983
1984
1985
1986
1987
1988
1989
1990
1991
1992
1993
1994
1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002

První básně
1948
1949
1950
1951
1952
1953
1954
1955
1956
1957
1958
1959
1960
1961
1962
1963
1964
1965
1966
1967
1968
1969
1970
1971
1972
1973
1974
1975
1976
1977
1978
1979
1980
1981
1982
1983
1984
1985
1986
1987
1988
1989
1990
1991
1992
1993
1994
1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002

Použitá literatúra

Slovník spisovateľov okresu Žilina : biobibliografia (1962-1992). 1. vyd. Žilina: Okresná knižnica, 1992. 49 s.

ŽEMBEROVÁ, Viera. *Rukoväť literatúry*. Bratislava: MEDIA TRADE, 1998. 382 s. ISBN 800801671X

Slovník slovenských spisovateľov pre deti a mládež. Bratislava: Literárne informačné centrum, 2005. 431 s. ISBN 8088878977

MAŤOVČÍK, Augustín. *Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia*. 2. vyd. Bratislava: Literárne informačné centrum, 2008. 576 s. ISBN 9788089222483

Slovník slovenských spisovateľov. Bratislava: Kalligram, 2005. 651 s. ISBN 8071498017

VÁLEK, Igor. *Literárny lexikón Žilinského samosprávneho kraja*. Žilina: Knižné centrum, 2009. 301 s. ISBN 9788080643584

KANIA, Beata. *Literárno-historické chodníčky Beskydami : Literackie i historyczne ścieżky przez Beskidy*. 1. vydanie. Žilina: Krajská knižnica, 2017. 280 strán. ISBN 9788085148961

JANČULOVÁ, Ivana. *Kalendárium : výročia osobností okresu Žilina a Bytča v roku 2022*. Žilina: Krajská knižnica v Žiline, 2022. 94 strán.

https://sk.wikipedia.org/wiki/Vladim%C3%ADr_Ferko

fotografie, archív KKŽ

Úsek regionálneho výskumu, dokumentov a informácií

2022